

Якщо зцілюють тіло, а книга – душу

Біблія

№ 9 (72)
2020
(вересень)

Терапевт

Видається з 1 жовтня 2014 року

*Бюлетень Наукової бібліотеки
Харківського національного медичного університету*

Науковій бібліотеці ХНМУ – 100 років!

Бібліотека – це ми!

Зміст

Наковій бібліотеці ХНМУ — 100 років

Бібліотека — це ми! (інтерв'ю)

Д. Корольчук.....С. 3-16

Харків медичний

Георгій Данилович Лещенко

С. Кравченко, Л. Скрипченко.....С. 17

Читання зі смаком

Любовь и верность

В. Агатъева.....С. 18-19

Літературна нота

Роман Станислава Лема «Солярис»

О. Озеркина.....С. 20-22

Фотопогляд

Осенние краски парка

О. Русанова.....С. 23

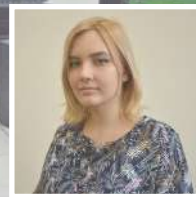
Анонси подій,

Вітання з днем народження

.....С. 24

Науковій бібліотеці ХНМУ – 100 років!

Дарина Корольчук

Бібліотека – це ми! (інтерв'ю)

Ще студенткою Харківської державної академії культури я побувала на екскурсії в Науковій бібліотеці Харківського національного медичного університету. Тут панувала настільки доброзичлива, творча атмосфера, що мені захотілося повернутися сюди ще раз, вже в статусі працівника. І ось в березні цього року, отримавши диплом магістра, я одразу звернулася до директорки Ірини Василівни з проханням прийняти мене на роботу.

Обстановка університетської бібліотеки дозволила відчувати себе в своїй тарілці, адже я сама тільки-но закінчила академію і студентство для мене ще залишилось близьким. Для роботи я обрала відділ комплектування, тому що вважаю його фундаментом бібліотеки.

Мене познайомили з майбутніми колегами, які одразу намагались допомогти, підказати, дати мені якусь корисну пораду. Я стала поступово вникати у свої обов'язки. Та, на жаль, познайомитись з усім колективом і повністю зануритися в роботу з першого робочого дня (і не дивно — це була п'ятниця, 13-те) мені завадив карантин. Це інтерв'ю і стало моєю спробою ближче познайомитися з колегами, почути їхні історії, враження, думки. Пропоную і читачу ознайомитися з ними...

Ми живемо в епоху цифрових технологій. Чи зазнала змін Наукова бібліотека ХНМУ за цих умов?

Киричок Ірина, директорка:

Так, безумовно! Цифрові технології змінили не тільки суспільне життя, вони позначились і на роботі закладів освіти, в т. ч. університетських бібліотек. Нагадаю, що наша бібліотека першою розпочала автоматизацію робочих процесів з одного ПК ще в далекому 1990 році. Сьогодні можна з впевненістю сказати, що ми широко використовуємо новітні інформаційно-комунікаційні технології від комплектування фондів, формування електронного каталогу та баз даних до цифрової репрезентації рідкісних та цінних видань, організації дистанційної роботи співробітників та надання бібліотечних послуг в онлайн-форматі під час пандемічних викликів! Сьогодні Наукова бібліотека

ХНМУ у своєму технічному арсеналі має все необхідне — стаціонарні комп'ютери та ноутбуки з вільним підключенням до глобальної мережі, мультимедійні аудіокомплекси, безконтактні сканери, інтерактивні панелі, сучасну оргтехніку для автоматизованої видачі документів та ін. У 2018 році ми відкрили для користувачів оновлений бібліотечно-інформаційний комплекс, оснащений новітніми технічними засобами для освіти, науки й дозвілля, чим вони активно користуються!

І головне — це колектив бібліотеки, який постійно змінюється на вимогу часу, освоює і впроваджує все нове, йде в ногу із сучасним користувачем, навчається сам і навчає інших...

Чи можливе функціонування університету без бібліотеки?

Павленко Тетяна, заст. директорки з ІТ:

«Університет — це зібрання розумних людей навколо гарної бібліотеки!» — проголосив колись Томас Карлейль, англійський філософ XIX століття. І хоча парадигма друкованих видань і карткового каталогу сьогодні застаріла, а класичний набір професійних компетентностей бібліотекаря вже не є достатнім, чутки про загибель бібліотек дещо перебільшені.

Цифрова епоха не знищила книжкову культуру, а трансформувала її. У нових реаліях бібліотека перетворюється зі звичного сховища традиційних документів в автоматизований бібліотечно-інформаційний центр, що надає нового статусу і бібліотеці, і професії, вимагає постійного розвитку й руху вперед.

Отже, мінливими бувають погодні умови, а діяльність університетської бібліотеки залишається стабільною. Ми пропонуємо авторитетні ресурси, якісні послуги, корисну інформацію і завжди готові надати професійну допомогу нашим користувачам.

Камлик Ірина, зав. сектором:

Університетська бібліотека — це серце університету. Як не може існувати людина без серця, так не може існувати університет без бібліотеки.

Чеховська Катерина, бібліотекар:

Функціонування університету без бібліотеки неможливе, бо університетська бібліотека — це сучасний інформаційно-культурний центр, де співробітники не тільки видають книги і організовують виставки літератури, а й проводять заняття зі студентами, семінари з науковцями, формують електронні ресурси, створюють комфортне середовище для користувачів. Університетська бібліотека є важливим структурним підрозділом, що забезпечує навчальний процес і певні сфери наукової та професійної діяльності людини.

Новітні технології не стоять на місці. Що б з технічного обладнання Ви хотіли побачити у бібліотеці?

Ізотова Ольга, бібліотекар 1 к.:

Наша бібліотека майже повністю забезпечена технічним обладнанням для роботи, навчання та організації дозвілля, в першу чергу студентів та професорсько-викладацького складу: комп'ютери, мультимедійні установки, інтерактивні панелі тощо. Але все ж залишається фізична сторона роботи будь-якої сучасної бібліотеки, а саме — організація фондів, перенесення літератури з книгосховища до пунктів видачі і назад тощо. Існують роботизовані системи для доставки книг користувачам і їх повернення до сховища. Застосування таких систем дозволяє виданням подорожувати самостійно без обов'язкової участі людини, виключаючи так званий «людський фактор» при роботі у книгосховищах. Такі автоматизовані рішення істотно економлять площу і місце зберігання, у порівнянні із традиційними полицями. При цьому використовуються також спеціальні сортувальні машини... А ще — обладнання станцій повернення книг читачами, це дуже скорочує час, необхідний для обслуговування користувачів, бо забезпечує цілодобовий прийом книг незалежно від пункту видачі. Маю надію, що в майбутньому буде можливість реалізувати такі масштабні технічні проекти і в нашому університеті!

На Вашу думку, якої літератури не вистачає Науковій бібліотеці ХНМУ?

Поваляєва Яна, бібліотекар 1 к.:

Фонд Наукової бібліотеки ХНМУ нараховує майже 1 мільйон примірників. І він дуже різноманітний: це друковані видання і е-колекція; наукового, навчального характеру, художня література і багато іншого. Але все ж таки, на нашу думку, не вистачає зміни державної політики в забезпеченні навчального процесу не тільки в нашому виші, а взагалі всіх університетів. Немає загальнодержавних баз даних навчальної літератури, які б давали 100% забезпечення навчальними матеріалами кожного студента незалежно від закладу освіти, форми навчання чи місцезнаходження. Тож, сподіваємося на створення таких освітніх платформ найближчим часом.

Вважаєте Ви бібліотечну професію сучасною чи її розвиток закінчився з появою мережі Інтернет?

Кравченко Світлана, зав. відділом:

Здавалося б з появою Інтернету, який надає доступ до величезних інформаційних масивів, професія бібліотекаря відійде у минуле. Але ж комусь потрібно виконувати посередницьку місію між цими потоками інформації та користувачами, а саме — допомагати орієнтуватися викладачам, студентам, науковцям в безлічі ресурсів Ін-тернету у пошуку надійної інформації.

Борисова Оксана, зав. відділом:

Професія бібліотекаря завжди буде актуальною. Можна сказати, що вона невіддільна часу, подій і мережі Інтернет. Ресурси Інтернет це, звісно, цікаво та легко, але вони ніколи повністю не замінять книжкову полицю, яка манить корисною інформацією, унікальністю. Коли відбуваються зміни у суспільстві, то бібліотекар один із перших їх відчуває та одразу на них реагує. Сучасний бібліотекар — це ерудована й комунікабельна, розумна й творча особистість. Бібліотекар сьогодні перестає бути просто бібліотекарем, бо часто це і культуролог, і фахівець з інформаційних технологій, інколи і психотерапевт...

Камлик Ірина, зав. сектором:

Інтернет не є конкурентом бібліотеці, і професія бібліотекаря буде існувати, поки існують знання, просто вона буде змінюватися відповідно часу, засобам і методам отримання знань, їх зберігання. І я з впевненістю можу назвати бібліотечну професію сучасною та віднести себе до фахівців, що залучені до процесів комунікації у сфері науки та освіти нашого університету.

Федорченко Марина, пров. бібліотекар:

Можна сказати, що бібліотекар — це синтез багатьох професій, але головним завданням якого завжди залишиться допомога книзі у пошуку дороги до свого читача. Звичайно розвиток бібліотечної професії не закінчився з появою інтернету тому, що бібліотекарі це в основному люди, які завжди вислухають, зацікавлять і допоможуть читачам. Адже сучасний бібліотекар це в першу чергу друг, психолог, педагог, волонтер, фотограф, журналіст і людина, що володіє ІТ-технологіями. Працівники бібліотеки, на мою думку, це люди, які люблять свою професію і свою роботу.

Скільки років Ви присвятили бібліотечній справі? Чому для роботи Ви обрали саме Наукову бібліотеку ХНМУ?

Гаєва Наталя, уч. секретар:

Відповідаючи на це питання, усвідомила, що з виходом на заслужений відпочинок у цьому році Алли Іванівни Журавель (працювала з 1972 року) з Іриною Жук ми «найстаріші працівниці» — не за віком звісно, а стажем роботи саме в цій установі. Я лікарем не мріяла бути, інженером не бажала, книжок читала багато — той опинилась в бібліотеці. А чому саме медичного інституту? Допомогла дружба — мої шкільні товариші, подруга дитинства — обрали цей фах і вступили на навчання до ХМІ (нині — ХНМУ). Друзі батьків, родичі — теж лікарі... Моя двоюрідна сестра Тетяна Жулід теж працювала тут.

1984 року доволі велику групу випускниць бібліотечного факультету розподілили на роботу саме до бібліотеки ХМІ — я серед них. Було багато молоді в колективі — працювали абітурієнти перед вступом — нам було і цікаво, і весело.

Насправді, не тільки я, всі й гадки не мали у 80-ті роки якою стане бібліотека вже через 10-20 років. Все видавалось таким сталим... Світ вирував, бібліотеки за кордоном швидко автоматизувались, переводили свою роботу геть на інші рейки. А ми? Наша

директорка Ізабелла Шакирівна Іванова запросила дуже відомого вченого, професора університету радіоелектроніки, завідувача кафедрою штучного інтелекту прочитати нам популярну лекцію про розвиток комп'ютерних технологій, шляхи застосування персональних комп'ютерів в різних сферах людської діяльності тощо... це було дуже цікаво, яскраво й пізнавально! На наше ж питання: «коли ж в інститутських бібліотеках з'являться комп'ютери?» отримали категоричну відповідь: «скоріше Місяць впаде на землю!» Ось воно!!!

Що ж... слова професора не тільки не підтвердились — вони стали останнім рушієм саме для нашої директорки і колективу в цілому для масштабних перетворень.

Про це більш детально ви можете прочитати в інтерв'ю І.Ш. Іванової у попередньому випуску «Бібліотерапевта».

А я? За всі роки роботи в нашій бібліотеці я може й була чимось не задоволена, але фах не поміняла. Мала змогу пізнавати нове, подорожувати світом, бо брала участь у різноманітних заходах в різних містах нашої держави і за кордоном. Знайомилась з роботою колег тамтешніх бібліотек. З Ізабеллою Шакирівною ми навіть побували в бібліотеках Китаю...

Наша бібліотека вже на моїх очах розвинулась в потужний інформаційно-бібліотечний хаб університету — як це прийнято в усьому світі. А той далекий початок 90-х і наша перша ХТ-ішка давно в минулому...

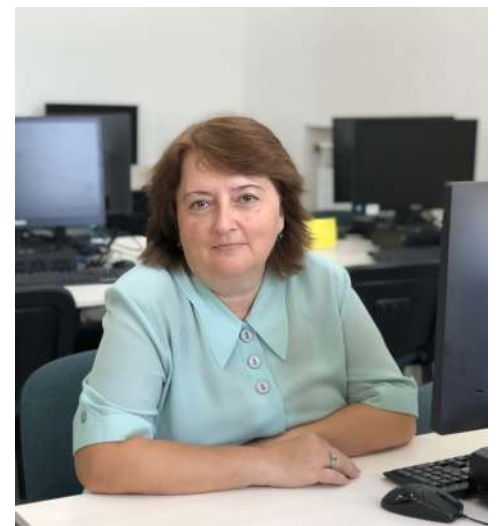

Пустиннікова Людмила, гол. бібліотекар:

Бібліотечній справі я присвятила 47 років. Моїм першим робочим місцем була Центральна міська бібліотека ім. В. Г. Белінського. Тут я освоїла ази бібліотечної професії, навчилася спілкуватися з читачами та колегами, потім була бібліотека Військової інженерної радіотехнічної академії ім. Говорова. З 2006 року працюю в Науковій бібліотеці Харківського національного медичного університету. Щодня із задоволенням іду на роботу і намагаюся якісно її виконувати.

Белякова Тетяна, зав. відділом:

Майже 30 років присвячені бібліотечній справі, і весь цей час пройшов в одній бібліотеці — НБ ХНМУ. Ці роки вмістили багато особистих моментів мого життя, поїздок на бібліотечні конференції в різні міста, зустрічей з цікавими людьми, професіоналами бібліотечної справи.

Маніс Олександра, методист
1 к.:

З самого малечку я хотіла стати патологоанатомом і мріяла працювати в медицині. Але доля розпорядилася інакше — я стала бібліотекарем, пов'язаним з медициною. Моя мрія, можна сказати, здійснилась на половину. В цій бібліотеці я працюю вже другий рік.

Чи пам'ятаєте Ви свій перший робочий день у Науковій бібліотеці ХНМУ?

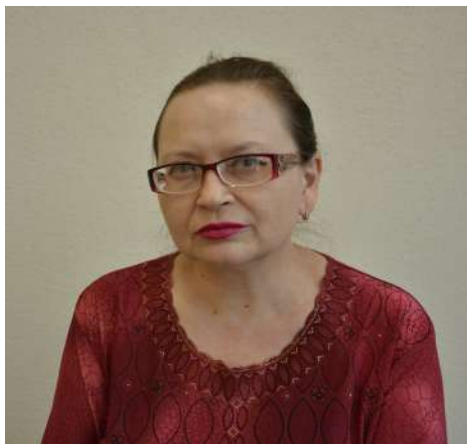
Пугачова Оксана, зав. сектором:

Звичайно пам'ятаю! 1 листопада 1995 р. Цей день став для мене початком «дорослого» життя. Я прийшла працювати в бібліотеку молода і «зелена», з технічною освітою, мало розуміючись на бібліотечній справі. І до речі, вперше побачила персональний комп'ютер саме в нашій бібліотеці, адже працювала раніше з великими обчислювальними машинами! Тетяна Олексіївна Хіцун, на той час — завідувачка відділом, в який я прийшла працювати, ска-

зала: «Не переживай, ми тебе всьому навчимо». І навчили. Хоч у мене і технічна освіта, але я з честю можу сказати: «Я — бібліотекар!»

Костіна Галина, бібліограф
1 к.:

Мабуть, усі пам'ятають той день, коли вперше прийшов на роботу — це особливі відчуття. Так сталося і в мене одного лютого дня 1992 року. Мій перший робочий день співпав із масовою видачею літератури студентам. Черги студентів, бажаючих отримати підручники, робота в постійному русі... Відтоді й закрутилось...

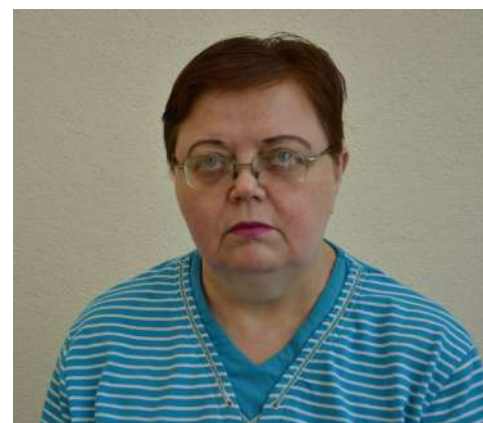
Агат'єва Віра, пров. бібліотекар:

Як давно це було, а здається вчора. Теплим серпневим ранком я, випускниця Харківського державного інституту культури, біжу на роботу, хвилююся. Бо це ж бібліотека Харківського медичного інституту (нині — ХНМУ), такого солідного навчального закладу

з великим колективом. Несміливо заходжу до кабінету директора. Ізабелла Шакирівна Іванова мене вітає, привітно посміхаючись. Цікавиться, у якому відділі я бажала б працювати. Мені завжди подобалася взаємодія з людьми, хотілося їм допомагати, бути корисною. «Тоді Вам до Неллі Олексіївни Медведєвої на науковий абонемент». Неллі Олексіївна мене радісно зустріла, розповіла про роботу відділу, мої обов'язки, познайомила з колективом, показала фонд бібліотеки. Все було зрозуміло, ось тільки скорочення назв предметів злякали: ОХТА, ВПХ, ПВБ, ГДП і т. д. і т. п. Як все це запам'ятати? Як не переплутати? І я злякалася. Розгублено дивилася на Неллі Олексіївну. А вона, як рідна матуся, все зрозуміла, заспокоїла мене, переконала, що я впораюсь. Протягом дня відповідала на всі мої запитання, докладно пояснювала, і по закінченні роботи я була впевнена, що це мені під силу.

Мітрофанова Світлана, бібліотекар 1 к.:

Моє знайомство з бібліотекою почалось... зі стресу. 21 грудня 1995 року я прийшла працювати у відділ обслуговування навчальною літературою. У перший день мене налякав натовп іноземних студентів, які ледь не збили мене з ніг, бо гуртом поспішали на абонемент, щоб отримати книги... Спочатку було складно, та я зрозуміла — на мене чекає цікава робота!

**За що Ви любите свою роботу?
Чим вона Вас приваблює?**

Русанова Оксана, зав. відділом:

За фахом я — педагог. Моя нинішня робота — це крутий поворот у моїй трудовій діяльності! І я полюбила цю професію. Перш за все — за можливість постійно розвиватися, не стояти на місці. І ще — за причетність до жіночої співдружності, за розуміння, повагу та підтримку з боку колег. Моя робота безпосередньо пов'язана зі спілкуванням. А я люблю спілкуватися.

Куц Ольга, зав. сектором:

Я люблю свою роботу, тому що маю можливість допомагати людям знаходити те, що їм потрібно, а іноді, й таку необхідну інформацію, про яку вони й гадки не мали! Я можу бути ким-завгодно: інформаційним аналітиком, викладачем, організатором, новатором, в той же час розвивати свої творчі здібності таким чином, щоб це принесло користь університету та самій бібліотеці.

Ляшенко Анна, зав. сектором:

Робота у відділі літератури іноземними мовами дуже цікава. Особливо приваблює те, що ми маємо нагоду спілкуватися зі студентами з різних куточків світу. Це дає змогу дізнатися про культуру та традиції інших країн. За час моєї роботи в бібліотеці я мала можливість познайомитися зі студентами з Гани, Танзанії, Нігерії, Індії, Іраку, з якими ми спілкуємося навіть після їх випуску з нашого університету.

Пугачова Оксана, зав. сектором:

Бібліотечна робота в стінах нашого університету — це, перш за все, дуже широке коло спілкування: від колег, практикуючих лікарів і викладачів до студентів. Це можливість порадитися і дати пораду. Це можливість самоосвіти і саморозвитку.

Гарус Валентина, гол. бібліограф:

Мене надихають читаючі люди. Дивлячись на них, розумієш, що працюєш даремно. Людина, що читає, володіє світом. Подобається те, що у мене в роботі немає застою. Мозок кипить, знаходишся в постійному тонусі — це дуже круто!

Відділ обслуговування науковою літературою

Маніс Олександра, методист
1 к.:

Пам'ятаю з дитинства, як приходила до бабусі в бібліотеку — маленький світ різних книжок. Як бабуся видавала книжки або ж заповнювала читацькі формуляри. Мене це так захопило, що я вирішила стати бібліотекарем. Професія бібліотекаря — це великий світ творчості, культури, знань та спілкування. Для мене бібліотекар — це людина, яка не тільки видає книжки, а й постійно працює над собою та вдосконалює свої навички та уміння. На мій погляд, професія бібліотекаря, одна з небагатьох, передбачає стільки спілкування з людьми!

Розкажіть про найбільш значущі реалізовані Вами ідеї, проекти у бібліотеці?

Павленко Тетяна, заст. директорки з ІТ:

Вперше познайомитися з комп'ютером на практиці мені довелося наприкінці 1991 року. З того часу цей зручний інструмент став моїм незамінним «помічником» у повсякденних бібліотечних справах де б я не працювала. Природно, що найбільш цікаві для мене ідеї та значущі проекти пов'язані з використанням сучасних технологій, що дозволяє розширити діапазон ресурсів та послуг бібліотеки і зробити її максимально відкритою користувачу.

Задоволена тим, що маю безпосередню причетність до реалізації найбільш масштабних бібліотечних проєктів!

Це, безумовно, впровадження у 2009 році автоматизованої бібліотечно-інформаційної системи ІРБІС 64, на базі якої у 2016 році завершено автоматизацію повного технологічного циклу традиційних бібліотечних процесів від комплектування та каталогізації документів до книговидачі. Також створення інституційного Репозитарію ХНМУ — електронного архіву інтелектуальних напрацювань університетської спільноти, який є частиною електронної колекції бібліотеки, і досить успішно функціонує майже 10 років. Згадаю також нашу спільну роботу з розробки й створення веб-сайту бібліотеки — єдиної точки доступу до ресурсів власної і зовнішньої генерації, який працює з 2012 року; започаткування у 2016 році цифрової репрезентації книжкових пам'яток, зокрема ретродисертаций, зібрання яких налічує сьогодні майже 700 електронних версій оцифрованих документів... Це далеко не вичерпний перелік успішних проєктів, але ми не зупиняємося на досягнутому. Щоб відповідати глобальним викликам, маємо і далі вивчати та впроваджувати інноваційні практики. Тож попереду у нас багато цікавої роботи, є певні плани та задуми!

Русанова Оксана, зав. відділом:

Найзначнішим бібліотечним проєктом для мене є створення і подальше видання нашого корпоративного бюлетеню «Бібліотерапевт» в електронному й традиційному форматах. Ось уже шостий рік виходять унікальні в своєму роді та дуже цікаві випуски. Не побоююсь так сказати — жодна бібліотека не може похвалитися таким тривалим і цікавим виданням, як наше. До того ж, ми долучили і студентів — тепер вони самі є авторами спеціальних випусків студентського «Бібліотерапевта»!

Бабак Тетяна, зав. відділом:

Починаючи з 2012 року відділ літератури іноземними мовами проводить бібліотечні уроки для студентів першого курсу, які навчаються англійською мовою «Library lessons for English medium students». На цих уроках іноземні студенти мають змогу дізнатися про історію, ресурси та правила користування нашою бібліотекою. Можна з впевненістю сказати, що ці заняття корисні не лише для першокурсників, але й для самих бібліотекарів. Завдяки спілкуванню ми маємо змогу поближче познайомитися зі студентами та покращити власні навички спілкування англійською мовою.

Відділ інформаційних технологій та комп'ютерного забезпечення

Костюкевич Тетяна, зав. відділом:

Так сталося, що з самого початку трудової діяльності в НБ ХНМУ я працюю з фондом у книгосховищі. Розставляючи повернуті книжки на полиці, раз по раз стикалася зі старими виданнями. Мене, як магнітом, вабило до пожовтілих від часу сторінок. Забуваючи про все, поринала в часи давно минулих століть. На переповнених полицях, серед рухомого фонду сучасної літератури, стародруки непомітно проживали свій вік. Саме через переповнені полиці і з'явилася ідея виділити окремо фонд друком до 1920 року. Зібраний разом, фонд відразу показав свої можливості, змінивши сам напрям

мок роботи відділу. Зараз у відділі зберігання фондів активно працює сектор рідкісних та цінних видань, створюючи колекції книжкових пам'яток, розкриваючи маловідомі події з історії нашого медичного вишу, оцифровуючи і надаючи усім зацікавленим вільний доступ до їх е-копій.

Що на сьогодні повинен вміти сучасний бібліотекар, щоб бути професіоналом своєї справи?

Ширяєва Олена, гол. бібліотекар:

Щоб бути професіоналом в будь-якій професії, потрібно постійно і щодня вчитися. Освоювати нові технології, отримувати знання з наукових книг, журналів,

авторитетних інтернет-видань, сайтів. Необхідно постійно вдосконалювати і переосмислювати отримані раніше знання. А ще аби бути сьогодні освіченою і професійно-розвиненою людиною, Вам необхідно володіти англійською мовою.

Пугачова Оксана, зав. сектором:

Молоді фахівці бібліотечної справи завжди потрібні, тим більше в сучасних умовах. Специфіка цієї професії передбачає не тільки видачу книг, а й роботу з різною інформацією, електронними ресурсами, аудіо- і відеоконтентом. Ми, бібліотекарі, виступаємо в якості помічників і радників у навчанні та професійній діяльності, тому сучасний бібліотекар повинен бути трішечки ІТ-шником.

Жорник Яна, бібліограф І к.:

В наш час робота в бібліотеці полягає не тільки в тому, щоб просто взяти з полиці книгу і видати читачеві. Зміни в суспільстві, впровадження нових технологій, диктують свої вимоги до бібліотечного спеціаліста. Сучасний бібліотекар — це людина, яка поєднує в собі багато професій та функцій: журналіст, педагог, психолог, фотограф, дизайнер, блогер, аніматор, документознавець, фахівець з інформаційних технологій...

Відділ наукової обробки документів та організації каталогів

Скрипченко Лариса, пров. редактор:

Вимоги до бібліотечного спеціаліста висувуються сьогодні як суспільством, бібліотекою, так і користувачем. Зараз бібліотекар — це один з тих людей, які повинні вміти все: бути фахівцем з інформаційних технологій, культурологом, піар-технологом, літератором, журналістом, дизайнером, інколи — психотерапевтом, не кажучи вже про функцію «масовика-витівника» — бути «жвавим» бібліотекарем, адже тиша в бібліотеці сьогодні явище не обов'язкове. Ця професія вимагає ерудованого, креативного, комунікабельного, розумного, інтелектуального, творчого — справжнього фахівця своєї справи.

Капітанова Галина, зав. сектором:

Сучасний бібліотекар повинен володіти як професійними знаннями, так і вмінням працювати з сучасними технологіями. Крім цього, потрібно постійно підвищувати свою кваліфікацію самостійно чи за допомогою різних курсів, тренінгів, майстер-класів...

Чи потрібна профільна бібліотечна освіта для сучасного бібліотекаря? Чи потрібно підвищувати кваліфікацію бібліотекарям, які вже багато років працюють в бібліотеці?

Неговелова Оксана, заст. директорки:

Сучасний бібліотекар повинен мати профільну освіту і незалеж-

но від досвіду роботи займатися самоосвітою, підвищувати свою кваліфікацію як фахівця і отримувати знання в інших галузях.

Для роботи в нашій бібліотеці невід'ємним стало знання і застосування англійської мови в практиці роботи, удосконалення ділової української. У повсякденній роботі бібліотекар повинен володіти юридичними, економічними знаннями, вміти планувати і аналізувати. Для того щоб бути потрібним, цікавим, корисним, бібліотекарю необхідно вивчати нові технології і йти в ногу з часом, і не важливо чи ти новачок, чи маєш великий стаж. Яскравим прикладом в нашому колективі стали співробітники з великим досвідом роботи: освоїли бібліотечну програму і не одну (було таке в нашій практиці), успішно працюють і передають свій досвід молоді. А молодь, в свою чергу, допомагає колегам поважного віку не боятися сучасних гаджетів і сміливо «поринати у нові технології». Це створює доброзичливу і плідну атмосферу роботи в колективі, гарну взаємодію представників різних поколінь.

Відділ комплектування документів

Серпухова Валентина, зав. відділом:

Я вважаю, що сучасному бібліотекарю обов'язково необхідна професійна освіта, бо кожного дня він здійснює функціонально взаємопов'язані види діяльності: бібліотечну, бібліографічну, методичну, науково-дослідну, управлінську. Без володіння відповідними знаннями навряд чи йому це вдасться зробити якісно. На сьогоднішній день бібліотекар — це всебічно розвинена особистість: він і лектор, і дизайнер, і журналіст, і вихователь, і дослідник, і власне бібліотекар в одній особі. Ці навички він здобуває в процесі своєї безпосередньої діяльності, підвищуючи свій професійний рівень за допомогою спеціальних курсів, майстер-класів тощо. Але профільна освіта — це та фундаментальна база, на якій тримається професіоналізм бібліотекаря, і це треба пам'ятати.

Гарус Валентина, гол. бібліограф:

Час змінюється і потрібно постійно вдосконалюватися в професії, і тому навіть тим бібліотекарям, що мають великий стаж роботи, обов'язково підвищувати кваліфікацію. З кожним днем відбувається щось нове в бібліотечній справі, і ми не повинні відставати від молоді.

Хто з колег є Вашим взірцем у професійній справі?

Пустиннікова Людмила, гол. бібліотекар:

Взірцем в професійній сфері для мене є Павленко Тетяна Борисівна, заступниця директорки з інформаційних технологій, тому, що вона поєднує в роботі традиційні методи і новітні технології, ділиться своїми знаннями з колегами, до неї можна звернутися за допомогою з будь-яких питань.

Які заходи в бібліотеці проводять на постійній основі, чи складно організовувати таке дійство?

Озеркіна Ольга, зав. сектором:

За останні роки на базі Наукової бібліотеки ХНМУ було проведено чимало цікавих заходів, спрямованих, в першу чергу, на студентську аудиторію. Деякі з них мали відчутний резонанс в загальноуніверситетському житті. Так, з 2014 року співробітниками нашої бібліотеки регулярно проводиться огляд літератури з презентацією «Талант писати про медицину», який знайомить студентів-першокурсників із кращими зразками світової художньої літератури про медицину та лікарів. Завдяки цьому пізнавальному заходу майбутні медики не тільки розширюють свій кругозір, а й отримують додаткову можливість на літературних прикладах збагатити свої знання з професійної етики.

Ще один цікавий захід на постійній основі — літературні вечори, які організують переважно самі студенти за посередництва співробітників нашої бібліотеки. Ці зустрічі, сповнені поезії, музики та чудового настрою, завжди є унікальною нагодою усім — студентам, викладачам, бібліотекарям — продемонструвати свої творчі якості.

Огляд літератури «Талант писати про медицину»

Що стосується складності організації даних заходів, то, звісна річ, відчутною перешкодою на тих чи інших її етапах може виступати різниця поколінь між бібліотекарями та студентськими колективами. Щоб здолати цей бар'єр бібліотекарю треба або самому бути досить молодою людиною, або добре знатися на сучасних молодіжних тенденціях, жити інтересами студентства. Позитивним моментом у цьому є те, що спільними зусиллями бібліотекарів і студентства з його ідеями, енергією і суспільними зв'язками бібліотечні заходи виходять більш цікавими та якісними.

Чи можете Ви сказати, що добре ладнаєте зі студентами та викладачами? Як знайти спільну мову з різними поколіннями людей і не виглядати старомодно чи незрозуміло?

Красюкова Оксана, заст. директорки:

Вважаю, що добре ладнати зі студентами та викладачами нашого вишу — це одна з найважливіших якостей сучасного бібліотекаря. Мати комунікативні здібності, знаходити спільну мову з різними категоріями користувачів — це пріоритетна компетенція сучасного фахівця, яка в свою чергу передбачає бути толерантними, обізнаними в своїй сфері діяль-

ності, гнучкими до будь-яких змін та мати бажання до саморозвитку впродовж всього життя. Бути толерантними працюючи в бібліотеці, зокрема нашого вишу, вважаю головною складовою комунікативної компетентності бібліотекаря, тому що найбільшою категорією користувачів є студенти, а половина з них — це студенти-іноземці, представники різних культур, рас та релігійних вподобань. Головне — доброзичливо, уважно та з повагою ставитися до будь-яких запитів студентів, враховуючи, що кожен з них — собликий! А для того, щоб бути «на одній хвилі» як зі студентами, так із викладачами, ми повинні бути гнучкими до будь-яких змін та постійно розвиватися.

Неговелова Оксана, заст. директорки:

На мій погляд, з будь-якою людиною можна і потрібно знаходити спільну мову. Це не залежить від віку, статусу чи складності поставлених питань — будь це викладач, студент, співробітник. Професіоналізм, уважність і чуйність, винахідливість з невід'ємним бажанням завжди допомогти — запорука успіху у вирішенні будь-яких завдань. Девізом нашої бібліотеки завжди був і буде

вислів «Читач повинен піти задоволений, і не важливо які зусилля доклав до цього бібліотекар..» — спадщина почесної директорки І.Ш. Іванової.

Борзенкова Вікторія, гол. бібліотекар:

Доброзичливість. Вона ніколи не буде виглядати старомодно чи незрозуміло. Вона приємна незалежно від віку чи положення. Таке ставлення відкриває серце у відповідь навіть у затиснутої чи похмурої людини, і дає змогу не тільки знайти спільну мову, а й бажання повертатися у це місце знову й знову.

Колектив Наукової бібліотеки вітає з ювілеєм А. І. Журавель

Яку б пораду Ви могли дати молодим бібліотекарам!

Івашова Дар'я, зав. сектором:

Всі бібліотекарки знають про такий стереотип, мовляв вони «сірі миші», тихі, непримітні... На мій погляд, це велика помилка! Значна кількість цікавих, яскравих людей працює в бібліотеках. І наша — тому приклад! Мені пощастило, що я працюю саме в такому колективі, мої колежанки — справжні професіонали своєї справи, привабливі і доброзичливі, завжди діляться досвідом. А які красуні! Я щодня з великим задоволенням йду на роботу: моє кредо — вміти знайти контакт з читачем — це найголовніше! Він не завжди знає чого потребує, і це не завжди підручник або посібник. До нас приходять і поспілкуватись, і порадитись... До кожного серця є свій ключик, бібліотекарю під силу знайти його до читацьких сердець! Всім бажаю наснаги: шукайте нове і корисне в роботі, заявляйте про себе, будьте активними, товариськими і завжди йдіть назустріч користувачу. У нас завжди реалізується велика кількість цікавих проєктів — не ховайтесь за старшим поколінням, будьте ініціативними, реалізуйте творчі ідеї та свої мрії і отримуйте задоволення від причетності до сучасного життя нашої бібліотеки.

Чи траплялися у Вас курйозні моменти на роботі?

Киричок Ірина, директорка:

Безумовно, робота наша без курйозів не обходиться... Згадую розповідь колежанки з абонементу наукової літератури. За 10 хвилин до закриття бібліотеки заходить студент і просить дати літературу для підготовки повідомлення про В.П. Філатова. Бібліотекарка принесла біографічне видання про видатного офтальмолога, студент спантеличено полистав товстеньку книжечку і звернувся з проханням: «Розкажіть мені, будь ласка, про нього... коротенько, адже я не встигаю підготуватися на завтра».

Рудько Наталя, провідний бібліотекар:

Авжеж! Працюю в нашій бібліотеці 30 років, дуже люблю читати, а ще люблю театр. Одного разу, на початку моєї кар'єри, в бібліотеці виникла справжня театральна пауза. Навчально-лабораторний корпус ще тільки будувався і всі відділи обслуговування знаходились в корпусі «Б», місця для розміщення фондів (а це майже 700 тис.) не вистачало — підручники стояли величезними стосами у всіх проходах, читальних залах і коридорах. Наприкінці важкого робочого дня (саме була масова видача підручників на семестр) забігає студент з проханням, цитую: «Скоріше мені дайце тоненький посібник з акушерства та гінекології, такого чер-

воненького кольору!». Бібліотекарі застигли на місці, бо не мали сил реагувати. Ольга Іванівна Осипова (на той час зав. відділом обслуговування навчальною літературою) взяла цього хлопця за руку, лагідно розвернула до цих сторіс і питає: «Який з цих?». Тут вже застиг студент, він не очікував побачити таку кількість книжок... Зазначу, що Ольга Іванівна дійсно знала майже увесь фонд навчальної літератури напам'ять, могла рекомендувати підручник чи посібник з будь-якої дисципліни, але як фахівець мала навчити його правилам користування бібліотекою. Отримавши консультацію як правильно замовити потрібне видання і бажаний підручник, хлопчака сказав: «Я дійсно думав, що ви знаєте всі книжки напам'ять!». Тут вже й ми посміялися досхочу...

Непійпа Тетяна, бібліотекар 1 к.:

Ця історія сталася, коли ми тільки-но починали опановувати автоматизовану книговидачу. До читальної зали прийшов студент, і я попросила його читацький квиток, щоб зчитати з нього штрихкод і відкрити на моніторі комп'ютера електронний формуляр. І що бачу! У читацькому квитку фото юнака, що стоїть перед моїми очима, а у формулярі зображена ефектна білявка з густою, довгою косою! Ви думаєте, що мене цей казус спантеличив? Ні! Я спокійно запитую: «Це ви?»... Читач теж

здивувався, ми посміялися і згодом подружилися. Хлопець багато працював з підручниками в читальній залі, став постійним користувачем. Одного разу я все ж таки порадила йому відшукати ту дівчину, а раптом невимушена помилка в читацькому формулярі — його доля?

На сьогодні, кожен день сучасного бібліотекаря досить насичений. Як все встигнути і чи вважаєте Ви себе організованою людиною?

Віскова Віра, пров. бібліограф:

Почну з того, що до початку карантину з приводу COVID-19 і організації дистанційної роботи мене навряд чи можна було назвати досить організованою людиною, проте роботу свою люблю. За ці майже півроку все змінилося. Коли працюєш вдома і треба встигнути зробити все обов'язкове, тобі просто необхідний своєрідний тайм-менеджмент. Ти плануєш, як максимально все встигнути, розподілити завдання, ні на що не відволікаючись. Звичайно, це дуже позначилось на моїй роботі, коли ми знову повернулися до бібліотеки. Тепер я можу назвати себе організованою, тому що навчилася чітко планувати час на свої робочі завдання та виконувати їх з максимальною зібраністю.

Складно керувати жіночим колективом, коли в кожній свій неповторний характер? Як знайти підхід до кожного з підлеглих?

Киричок Ірина, директорка:

Керувати будь-яким колективом завжди непросто, адже це велика відповідальність! Відповідальність за дії і рішення, налагодження взаємин і помилки (як же без них!) — власні і кожного працівника. Жіночий колектив — особливий, кожна має свій підхід до справи, власну думку, індивідуальні риси характеру, прояв емоцій, творчий хист. Це складно і водночас цікаво — нас сьогодні 60 працівників і усі ми різні, але саме унікальні особливості кожної людини складають творчу лабораторію нашої бібліотеки. І підхід до кожної людини має бути особистим, адже єдиного рецепту бути не може. Незмінним є повага до колег і доброзичливе ставлення, бажання зрозуміти і допомогти.

Проте в нашому колективі є й представник сильної статі (поки один) — провідний адміністратор системи Сергій Іваненко, людина делікатна, виважена, завжди допомагає кожній з нас опанувати техніку чи програму, а іноді просто підняти настрій добрим словом. Бібліотека нас єднає, тож ми — велика бібліотечна родина, і це допомагає усім нам рухатися в одному напрямку.

Борисова Оксана, зав. відділом:

Часом це здається зовсім неможливим. Кожного дня я сама собі задаю питання «А чи Я гарний керівник для своїх підлеглих?». Кожна жіночка у нашому відділі — це перчинка. А от яка — солодка чи гірка вона буде сьогодні, я бачу з їхнього приходу у відділ. Одній наступили на ногу у тролейбусі, другій — не так відповіли, а інша зовсім не виспалась, бо думала, можливо, про роботу... Так не довго і до емоційного сплеску. Проте такі дрібниці

не повинні впливати на роботу не тільки самої працівниці, а й відділу і взагалі колективу. Тому я намагаюсь розрядити атмосферу для своїх панянок та налаштувати їх на позитив.

Якою Ви собі уявляєте Наукову бібліотеку ХМНУ у майбутньому?

Красюкова Оксана, заступниця директорки:

Неможливо чітко спроектувати якою Наукова бібліотека стане у майбутньому, але з впевненістю можна сказати вона буде змінюватися. Бібліотека завжди буде сучасною й такою, що крокує разом з молоддю, стрімко розвивається, враховуючи всі зміни у суспільстві. Кажуть: «хто володіє інформацією — той володіє світом», а бібліотека, ще за часів створення до сьогодні «володіє» доступом до інформації: аналізує, структурує, систематизує та надає інформацію, тому вона, можливо, змінить формат надання послуг, трансформує деякі функції, але однозначно залишиться якісним інформаційним центром та серцем Університету!

Ваші побажання колегам у Всеукраїнський день бібліотек?

Жадан Жанна, пров. інженер комп. систем:

Бажаю колегам терпіння, взаєморозуміння, взаємодопомоги, тепла в родині та задоволення від роботи!

Костіна Галина, бібліограф
1 к.:

Бажаю всім більше читати та поповнювати свою скарбничку знань, відкривати для себе нові обрії й реалізовувати нові плани та ідеї!

Маніс Олександра, методист
1 к.:

Усім колегам передаю свої вітання з Всеукраїнським днем бібліотек. Бажаю міцного здоров'я, довголіття, сімейного затишку та родинного тепла, дружнього взаєморозуміння та підтримки. Адже

наша професія надзвичайно важлива для суспільства, і саме Ваша відповідальна справа відкриває користувачам шлях до книги — джерела споконвічної мудрості та знань!

Ширяєва Олена, гол. бібліотекар:

Всеукраїнський день бібліотек — свято інтелектуальне. Тож бажаю всім постійно розвиватися, навчатися, читати, більше подорожувати з екскурсіями, відвідувати пам'ятки в різних країнах, отримувати від цього позитивні емоції!

Киричок Ірина, директорка:

Цей день ми вважаємо професійним святом, проте він об'єднує не тільки працівників бібліотек, але й їхніх користувачів, всіх тих, хто живе і працює з любов'ю до Бібліотеки в серці. Адже бібліотеки — це невичерпне джерело знань, місце толерантності та єднання людей. Тож бажаю усім любити свою професію та з гордістю говорити «Я — Бібліотекар»!

... Моє спілкування вийшло цікавим і пізнавальним, я ближче познайомилась з колегами й зрозуміла, що прийняла правильне рішення, увійти до колективу Наукової бібліотеки ХНМУ. Тут працюють творчі, сучасні, багатогранні майстрині своєї справи. Я дуже рада бути частиною цього колективу!

Щиро вітаю всіх колег з Всеукраїнським днем бібліотек, бажаю невичерпної енергії, добра й злагоди, щастя й міцного здоров'я, творчої насаги й професійного зростання. Благополуччя вам та вашим родинам!

Колектив Наукової бібліотеки на відпочинку, вересень 2020 р.

Світлана Кравченко

Лариса Скрипченко

Георгій Данилович Лещенко

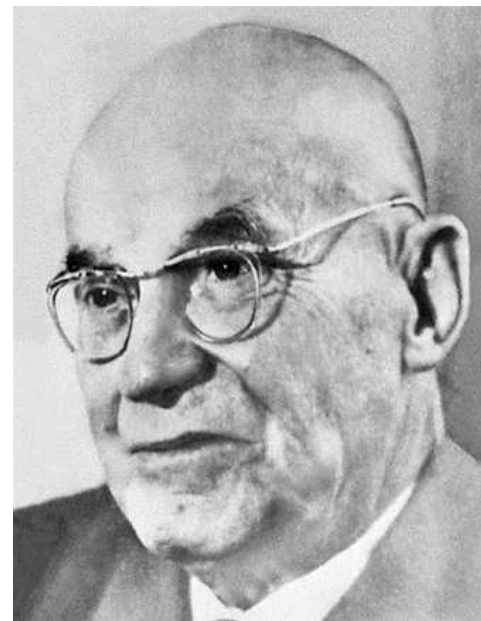
Талановитий вчений — чиє ім'я нерозривно пов'язане з Харковом, один з корифеїв вітчизняної неврології — Георгій Данилович Лещенко.

Народився на Полтавщині, закінчив медичний факультет Київського університету у 1919 році, недовгий час працював військовим лікарем. Пройшов трудовий шлях в Українському психоневрологічному інституті (м. Харків) від ординатора і до професора, завідував кафедрою нервових хвороб Харківського медичного інституту (1942–1971) [1].

У 1920-ті роки Г.Д. Лещенко описав нові клінічні симптоми епідемічного енцефаліту, серед яких треба виділити «тонічну синкінезію повік» як ознаку верхньостовбурової локалізації процесу. Симптом отримав назву «**Лещенка синкінезія**» — піднімання й опускання верхньої повіки одного ока при пасивному опусканні або підніманні верхньої повіки іншого ока — ознака вірусного енцефаліту [2], чим зробив великий внесок в неврологічну науку. Поняття соматоневрології вчений запровадив ще у 1947 році, чим передбачив новий напрямок у неврології. Наприкінці 40-х років Георгій Данилович почав розвивати вчення стосовно доінсультних форм судинної патології мозку, яке набуло поширення в подальшому. У 1948 році Г.Д. Лещенко описав нову клінічну форму енцефаліту — інфекційний дієнцефа-

літ. Це стало початком нового наукового напрямку в неврології — клінічних проявів патології лімбіко-ретикулярного комплексу. Одним із перших Георгій Данилович показав умовність поняття «функціональні розлади нервової системи». Він виділив новий клас рефлексів — «емоційно-протопатичні», що надають інформацію щодо стану лімбічної системи [3].

Георгій Данилович — автор понад 200 наукових праць, кожна з яких відзначається новизною. Створена вченим наукова школа неврологів є провідною не тільки в Україні. Понад 20 років Г.Д. Лещенко очолював Харківське наукове товариство неврологів та психіатрів і зробив величезний внесок у становлення й розквіт неврологічної науки Харківщини. Георгій Данилович — не тільки відомий вчений, а й прекрасний педагог. Своім власним прикладом він давав уроки людського благородства, чесності, взаємної

Георгій Данилович Лещенко
(1895–1982)

поваги, відданості своїм обов'язкам, завжди захоплював своїх учнів молодістю душі й задумів. До останніх років залишався завзятою людиною, яка завжди дивилася у майбутнє.

Державний заклад «Інститут неврології, психіатрії та наркології НАМН України», де працював Г.Д. Лещенко

Використані джерела:

1. Григорова І. Класик української неврології // Медична газета. – 2005. – № 10. – С. 3.
2. Лещенко Георгій Данилович / Є. Г. Дубенко [та ін.] // Вчені Харківського державного медичного університету 1805-2005 / за редакцією академіка А. Я. Циганенка. – Харків, 2003. – С. 166-167.
3. Энциклопедический словарь терминов. 2-е изд. / гл. ред. В. И. Покровский. Москва : Медицина, 2001. – 960 с.

Любовь и верность

Джеймс Оливер Кервуд — писатель-натуралист, с 1926 года — член Мичиганской комиссии по защите окружающей среды, боролся за сокращение сезона охоты. Он много путешествовал по Северу Канады, изучая повадки и психологию животных. Результатом его наблюдений стали увлекательные повести об обитателях тайги и тундры Канады. Герой повести «Казан», что в переводе с индейского означает «Дикая Собака», на четверть — волк, на три четверти — собака. Увлекает стиль написания произведения: рассказ идет от лица Казана, и мы, читая, смотрим на происходящее его глазами. В то же время чувствуется, что за всеми невероятными приключениями героя наблюдает человек...

Испытав жестокое обращение и подлость хозяина, Казан возненавидел человека и выбрал свободу. Но когда смерть грозила беззащитной женщине с ребенком, он встал на их защиту один против волчьей стаи... Герой постоянно переживает внутреннюю борьбу: безмерная верность не дает оставить слепую беспомощную Серую Волчицу в одиночестве, а собачья преданность тянет его к людям.

Язык произведения настолько живописен и эмоционален, что вместе с Казаном переживаешь и зов предков свободолюбивых волков, и память о человеческой доброте...

Читая это произведение, невольно задумываешься, а мы, люди, способны ли так самозабвенно любить? всю жизнь любить одного человека, не взирая на возраст, красоту, немощи? И с грустью думаешь, увы... Возможно, именно этот персонаж может научить людей верности и преданности по отношению к своим любимым!

Джеймс Оливер Кервуд
(1878-1927)

Кервуд Д. Казан : повесть / Д. Кервуд ; пер. с англ. В. Неделина, Н. Дехтеревой, И. Гуровой // Гризли. Казан. Бродяги Севера. В дебрях Севера. — Москва: Правда, 1988. — С. 127–270.

Отрывки из произведения :

«... И тут Казан увидел страшную работу рыси. Серая Волчица потеряла глаза — ослепла навсегда. Ее окутал мрак, который не пробить никакому солнцу. Снова инстинкт дикого зверя дал Казану понять, что его подруга теперь беспомощна, еще беспомощнее, чем те крохотные существа, кото-

рые резвились здесь при свете луны всего несколько часов назад.

Казан не отходил от Серой Волчицы в течение всего дня.

Тщетно пыталась Джоанна докликаться Казана. Когда голос ее достигал Скалы Солнца, голова Серой Волчицы плотнее придви-

галась к Казану, а Казан прижимал уши и снова принимался зализывать ее раны. Лишь поздно вечером он оставил свою подругу, но лишь для того, чтобы спуститься вниз и принести убитого им раньше белого зайца. Серая Волчица понюхала, потыкала добычу носом, но есть не стала.

Той же ночью Казан заставил ее последовать за собой к тропе. Он не желал больше жить на Скале Солнца, ему не хотелось, чтобы Серая Волчица оставалась здесь. Шаг за шагом он уводил ее вниз по извилистой тропинке, подальше от ее мертвых детенышей. Она была в состоянии двигаться, только Казан шел очень близко — так близко, что она могла касаться носом его израненного бока.

Так они добрались до края скалы; но здесь надо было прыгнуть вниз с высоты в три-четыре фута. Тогда-то Казан увидел, насколько беспомощна стала Серая Волчица. Она скулила и раз двадцать припадала к земле, прежде чем решилась сделать скачок. Прыгнула она неловко, на прямых лапах, и рухнула у ног Казана. Падение дало ей понять, что она вне опасности лишь тогда, когда морда ее касается идущего впереди Казана. Она послушно следовала за ним, прижавшись плечом к его боку.

Они вышли на равнину. Казан держал направление к зарослям у русла ручья. На протяжении короткого пути Серая Волчица раз десять спотыкалась и падала.

С каждой минутой Казан все лучше понимал, что значит слепота. Один раз, в погоне за зайцем, он понесся в сторону, но, не сделав и двадцати прыжков, остановился, поглядел назад: Серая Волчица ни на шаг не сдвинулась с места. Она стояла неподвижно, нюхая воздух, и ждала своего друга. Целую минуту Казан тоже простоял в ожидании. Потом вернулся к ней.

С этого момента Казан всегда возвращался туда, где оставил Серую Волчицу, зная, что обязательно найдет ее на прежнем месте.

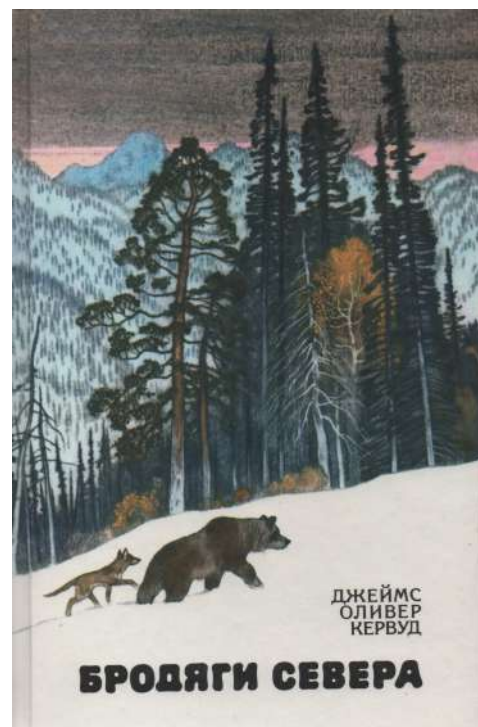
Весь этот день они провели в зарослях. К вечеру Казан отправился в хижину. Джоанна и ее муж были дома, и оба сразу заме-

тили разодранный бок и свежие рубцы на голове и плечах Казана.

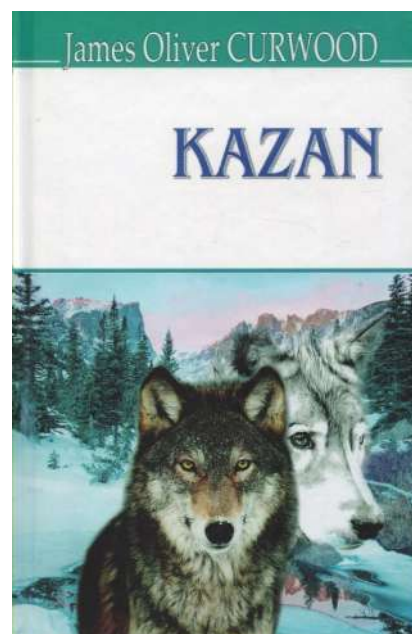
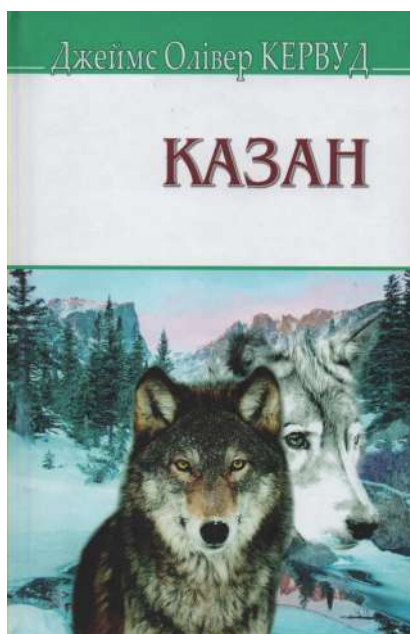
— Он дрался либо с рысью, либо с медведем. Волк не мог бы так его отделать, — сказал мужчина, осмотрев Казана. — Эта драка чуть не стала его последней.

Целых полчаса Джоанна хлопотала над Казаном. При этом она что-то ему говорила, поглаживая его своими нежными руками. Она промыла ему раны теплой водой, намазала их каким-то целебным составом, и Казана охватило прежнее желание остаться с Джоанной, никогда больше не возвращаться в леса. Она позволила ему целый час пролежать на крае ее платья, касаясь носом ее ноги, а сама сидела тихо, занимаясь каким-то рукоделием. Потом Джоанна поднялась, чтобы приготовить ужин, и Казан тоже встал и, слегка пошатываясь, направился к двери. Серая Волчица и ночной мрак требовали его к себе, и он отвечал на этот зов, понуро опустив плечи и голову. Прежней радости не стало.

Казан дождался, пока откроют дверь, и ушел. Уже возшла луна. Серая Волчица встретила его, тихо скуля от радости. Она ткнулась в его шею своей слепой мордой, и, казалось, она, слепая, была более счастлива, чем Казан во всей его силе.

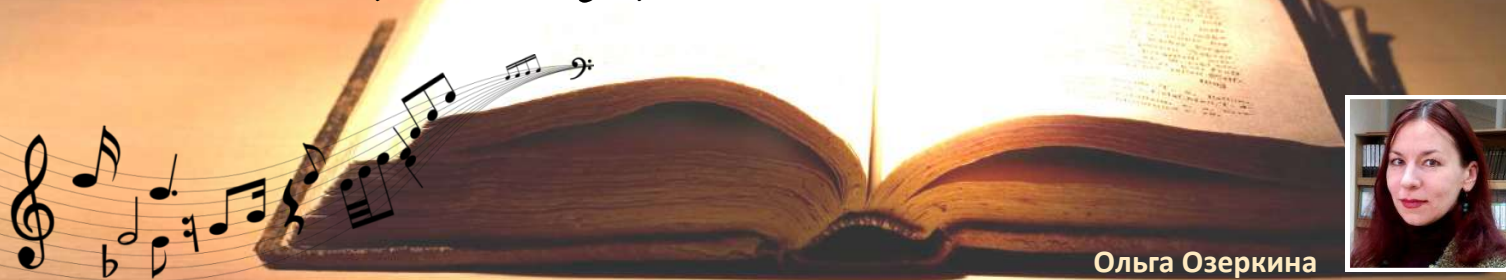

И вот началась подлинная борьба между верной слепой волчицей и женщиной. Если бы Джоанна имела хоть малейшее представление о том, кто остался там, в зарослях, если бы она хоть однажды увидела несчастное существо, для которого Казан был теперь всем на свете — и солнцем, и звездами, и луной, и спасением от голодной смерти, — она бы, наверное, не стала отнимать Казана у Серой Волчицы...»

В фонде Научной библиотеки есть эта повесть на языке оригинала (английском) и на украинском языке

Літературна нота

Ольга Озеркина

Роман Станислава Лема «Солярис»

Польского фантаста Станислава Лема можно считать провозвестником электронной эры. Смартфоны, планшеты, электронные книги, интернет и многое другое Лем в своих произведениях предсказал еще в середине XX века. В этом поляку принадлежит безусловная пальма первенства, но тема контактов с внеземным разумом волновала многих мировых писателей-фантастов уже тогда. Со времен Герберта Уэллса кто только не писал о встречах с обитателями иных миров, с неиссякаемой фантазией рисуя облик инопланетян: подобных человеку, антропоморфных, зооморфных, киборгов. Но, как оказалось, это были лишь робкие попытки осмыслить творческие возможности Вселенной. Станислав Лем, как всегда, пошел на опережение, он наделил разумом... океан! Гигантский живой организм, одинокий житель планеты Солярис, он представляет собой гениальный мозг, неутомимо творящий причудливые материальные абстракции. И вот Океан сталкивается с навязчивым любопытством земных исследователей, бесцеремонно нару-

шающих его привычный уклад. В ответ на агрессию экспериментаторов он конструирует как реально живших, так и воображаемых людей, чьи образы водный монстр извлекает из глубин подсознания землян. Океан не мстит людям, а лишь доступными для него средствами ищет возможности найти точки соприкосновения с носителями иного типа мышления, но откуда землянам это знать?

Для Лема было важным показать сложность, а подчас невозможность взаимопонимания земного и инопланетного разума и предугадать вероятные последствия подобного контакта: «Солярис» должен был быть моделью встречи человечества на его дороге к звездам с явлением неизвестным и непонятым. «Я хотел сказать этой повестью, что в космосе нас наверняка подстерегают неожиданности, что невозможно всего предвидеть и запланировать заранее, что этого «звездного пирога» нельзя попробовать иначе, чем откусив от него. И совершенно неизвестно, что из всего этого получится». Но многие знатоки творчества Лема угадывают в романе и иные мотивы. По их мнению, писатель под захватывающими фантастическими деталями спрятал свои собственные философские воззрения, пронизав сюжет романа темой бессмысленности исканий человека, разорвавшего связь со своим Творцом. Вселенское одиночество и неприятие человека космосом –

Станислав Лем

<https://ekmo.ru/ekranizatsiya-kulturnye-ekranizatsii-knigi-standava-lem/>

вот что ждет землян в не таком уж далеком будущем в силу внутренних противоречий самого человечества: его заикленности на самом себе и нежелании открыться новым горизонтам.

Философско-фантастический роман «Солярис», начатый Лемом в 1959 году, вскоре был заброшен писателем. Но через год он все же закончил его, не подозревая, что это произведение будет признано самым неординарным из всего его литературного наследия. Как признавался сам фантаст, во время написания книги у него нередко возникало ощущение, что кто-то незримо руководит процессом, вовремя подбрасывая писателю нужные идеи. Книга несет в себе множество посылов ученым будущего, подталкивает их к необходимости поиска новых методов и подходов в их научной деятельности. Но в первую очередь она обращается к современникам писателя, только-только вступившим на путь постижения тайн космоса и не подозревающих о тех препятствиях, которые им уготовлены на этом поприще в будущем.

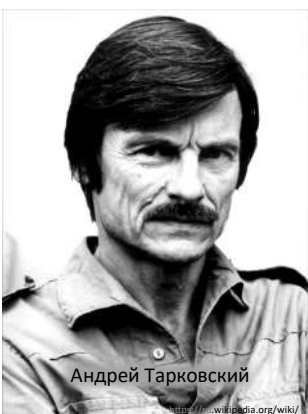

Иллюстрация к роману

<http://download.ru/f/welshista/>

Фильм Андрея Тарковского «Солярис»

Реакция современников на выход романа «Солярис» удивила Станислава Лема. Он не ожидал, что его не самое простое для понимания произведение вызовет такой отклик в их душах. Особенно необъяснимым для писателя оказался тот странный ажиотаж, с которым книга была встречена советскими читателями: «...вообще во круг «Соляриса» там аж горело всё; видимо, я утолял какой-то метафизический голод, так это выглядело. (...) Сильно меня чествовали (...) в той Москве», — вспоминал Лем впоследствии. В 1971 г. Москве состоялась встреча писателя с уже знаменитым на тот момент кинорежиссером Андреем Тарковским, имевшим собственный взгляд на произведение: «Глубокий смысл романа Лема не ограничивается научно-фантастическими категориями. Это роман не только о столкновении человеческого разума с неведомым, но и о моральном конфликте, связанном с новыми открытиями в науке». Создатель всемирно признанной кинодрамы «Андрей Рублев» хотел заручиться неким благословением у писателя на экранизацию его детища, но неожиданно наткнулся на холодный прием, переросший в жаркую перепалку. Станислав Лем встретил в штыки трактовку «Соляриса» Тарковским. Рациональный ум писателя-ученого воспротивился смещению фокуса в сценарии фильма с проблемы внеземных контактов на излюбленные режиссером духовно-нравственные искания героев. Разногласия Тарковского и Лема

после этой встречи приобрели антагонистический характер и не прекращались на протяжении всего времени съемок.

По словам критика В. Гакова они «оба, при всей своей равновеликости, оказались невероятно чужды друг другу — совсем как человечество и Океан».

В 1968 году в мировой прокат вышел фантастический фильм Стэнли Кубрика «Космическая одиссея 2001 года», ставший культовым у целого поколения зрителей. В 1969 году он был продемонстрирован в СССР в рамках VI Международного Московского кинофестиваля. Под впечатлением от картины Тарковскому пришла в голову идея снять собственное кино о космосе на сюжет «Соляриса». Для участия в съемках были приглашены популярные советские актеры, признанные мастера психологических перевоплощений: Донатас Банионис (Крис Кельвин), Юри Ярвет, Анатолий Солоницын, Николай Гринько, Владислав Дворжецкий. Все они были утверждены сразу и без проблем, но иначе обстояло дело с героиней фильма. На роль Хари, жены героя, рассматривались кандидатуры Анастасии Вертинской, Аллы Демидовой и даже шведской кинозвезды Биби Андерссон. Но после ряда сомнений была утверждена восемнадцатилетняя Наталья Бондарчук, дочь знаменитого кинорежиссера, уже обратившая на себя внимание участием в кинокартине Ларисы Шепитько «Ты и я».

Как в любом фантастическом фильме, создателям потребовалась богатая фантазия и определенные средства для воплощения инопланетной реальности и технических достижений будущего. Была сконструирована «настоящая» ракета, собственноручно запущенная Андреем Тарковским в павильоне «Мосфильма», сооружена зеркальная комната, отвергнутая впоследствии режиссером из-за «излишней красоты». Был скомбинирован и разумный Океан, ядовито пузырявшийся кислотной алюминиевой пеной в большом тазу на рабочем столе.

Кадр из фильма «Солярис»

Костюмы героев должны были быть лишь намеком на космическое снаряжение. Нелли Фомина, художница-постановщица картины, вспоминает о совместном с Тарковским выборе: «Когда мы обсуждали костюмы для «Соляриса», он сразу сказал, что мы не будем делать никаких фантазийных костюмов, потому что через несколько лет над ними будут смеяться. Мое решение «космических» образов было таким: на совершенно обычные костюмы были пришиты лишь некоторые детали от реальных костюмов космонавтов».

«Солярис» Тарковского называют фильмом одного дубля. Из-за того, что на съемки киноленты, нацеленной на международный успех, были выделены строго отмерянные метры дефицитной киноплёнки Kodak, сцены снимались в один прием, что требовало от артистов предельной концентрации актерских навыков и сил.

Вопреки ожиданиям режиссера, философско-фантастическая двухсерийная кинокартина «Солярис» не получила должного признания у международной публики, хотя и была отмечена специальным Гран-при Каннского кинофестиваля в 1972 году. В нашей стране фильм стал своеобразной иконой для советской интеллигенции, стремящейся восполнить духовный вакуум, образовавшийся в обществе в результате десятилетий господства атеизма.

Хоральная прелюдия фа-минор И. С. Баха в аранжировке Эдуарда Артемьева для фильма А. Тарковского «Солярис»

Андрей Тарковский для музыкального оформления философско-фантастической кинодрамы «Солярис» пригласил известного советского композитора Эдуарда Артемьева. Но, по задумке Тарковского, единственно звучащей в фильме должна стать музыка Иоганна Себастьяна Баха, любимого композитора режиссера. Перед Эдуардом Артемьевым была поставлена задача переработать оригинальное произведение Баха, адаптировав его к футуристическому сюжету фильма. Выбор пал на хоральную прелюдию фа-минор, одну из 46, составивших цикл «Органная тетрадь».

Как вид хоральная прелюдия впервые появляется в творчестве немецкого композитора Дитриха Букстехуде, развиваясь от века к веку вплоть до наших дней. Предназначена для органного исполнения в протестантской службе в качестве короткого вступления к хоралу. Ее мелодия повторяет пение прихожан, звучащее перед хоралом, благодаря чему она и получила свое название.

Хоральная прелюдия фа-минор была создана Бахом на мелодию известного лютеранского хорала «Ich ruf' zu dir, Herr Jesu Christ» («К Тебе взываю, Господи Иисусе Христе»). Она относится к особому типу хоральных произведений, характерной особенностью которых является неизменяемость верхнего голоса с параллельно развивающимся средним. Прихотливо варьируясь, он образует эмоциональную рамку для торжественно-отстраненной основной темы. Такими средствами достигается эффект незыблемости убеждений верующего под ударами жизненных бурь и гнетом душевных переживаний. Еще одна особенность данных произведений — это неотъемлемая связь музыки с поэтическим тек-

стом произведения. Блестяще реализована она и в хоральной прелюдии фа-минор, положенной на текст псалма автора первой половины XVI века, Иоганна Агриколы. Нижний голос мелодии, размеренный и неспешный, задает шаговый ритм музыке, увлекающей верующего в запредельные пространства. Композитор обернул религиозный текст многослойной музыкальной тканью, заставив музыку служить чувственным фоном для молитвы.

Как Тарковский в своей интерпретации романа Станислава Лема отошел от первоначального идейного замысла произведения, так и Эдуард Артемьев, считающийся наиболее передовым советским электронным композитором, пересмыслил музыку Баха. Артемьев преломил плоскость восприятия прелюдии, изменив ее внеземной, устремленный ввысь характер, на прямо противоположный. Если оригинал настраивает слушателя на общение с непостижимым, то версия, предложенная Артемьевым, возвращает нас к земным переживаниям: к природе, к родным истокам, близким людям. Прелюдия в фильме олицетворяет планету Земля, зовущую своих, загостившихся в чуждых мирах детей, домой, где все их страхи и сомнения развеются сами собой. Новаторским стало решение записать современную версию прелюдии под названием «Слушая Баха (Земля)» в исполнении синтезатора с оркестром и хором, что придало произведению более чувственное, но не менее проникновенное звучание.

Фильм Тарковского переполнен сакральными смыслами, тема Бога, к которому человек постоянно возвращается, как к своему отцу, сопровождает героев от начала до конца. И в этом прелюдия опять

Иоганн Себастьян Бах
(1685–1750)

играет важную роль, символизируя в финальных кадрах картины окончательное единение человека со своим Творцом.

Слушать хоральную прелюдию фа-минор
И. С. Баха и ее же в аранжировке
Эдуарда Артемьева

Использованная литература:

Алябьева А. Станислав Лем и его 55-летний «Солярис», или Пророческий взгляд на науку [Электронный ресурс] / А. Алябьева. — Режим доступа : <https://regnum.ru/news/cultura/2177870.html>

Гуралия Г. Календарь Галактики. И.С. Бах. Хоральная прелюдия f-moll (фа-минор) [Электронный ресурс] / Г. Гуралия. — Режим доступа : <https://guralia.livejournal.com/411484.html>

Гусева С. Как снимался «Солярис» Андрея Тарковского [Электронный ресурс] / С. Гусева. — Режим доступа : <https://www.soyuz.ru/articles/710>

Кушнарева И. Икона в глубоком космосе [Электронный ресурс] / И. Кушнарева. — Режим доступа : <https://www.soyuz.ru/articles/710>

Хоральная прелюдия [Электронный ресурс]. — Режим доступа : https://ru.wikipedia.org/wiki/Хоральная_прелюдия

Ярославский І. «Солярис» Станіслава Лема: Хвилястий океан під нами й моральний закон усередині нас [Електронний ресурс] / І. Ярославський. — Режим доступу : https://vsiknygy.net.ua/shcho_pochyaty/50037/

Оксана Русанова

Осенние краски парка

Только мы решаем, чем станет для нас эта осень —
унылой порой или очей очарованьем!

ЗАПРОШУЄМО ОЗНАЙОМИТИСЬ З ВИСТАВКАМИ:

«Мозаїка життя митця»

(85 років від дня народження Бориса Ілліча Олійника,
українського поета, перекладача,
почесного українського академіка Академії мистецтв України) – з **22 жовтня**

Віртуальні виставки:

«Шляхами віри у незалежність і свободу»

(до Дня захисника України та Дня українського козацтва) – з **13 жовтня**

З цими та іншими віртуальними виставками пропонуємо ознайомитися на сайті НБ ХНМУ
<http://libr.knmu.edu.ua/>

Листопад

*Вітаємо співробітників Наукової бібліотеки
з ювілеєм та днем народження
у вересні!*

*Жорник Іну!
Профилєнко Алісу!*

*Ізотову Ольгу!
Костіну Таліну!
Рудько Наталю!
Серпухову Валентину!
Ширяєву Олену!*

Контакти:

м. Харків,
пр. Науки, 4
тел. (057)7077209
моб. (097)9937709
e-mail: biblio-t@ukr.net

Редакційна колегія:

Киричок І.В. (головний редактор)
Русанова О.А. (відповідальний редактор)
Кустова К.М.
Гаєва Н.Д.

